

Lausunto

19.11.2024

Asia: D/624/04.13.00/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos valtiontalouden tarkastusviraston määräykseksi avoimuusrekisterilain tarkoittamien vaikuttamistoiminnan taloudellisten tietojen muodostamisesta

LähiTapiola kiittää mahdollisuudesta lausua vaikuttamistoiminnan taloudellisia tietoja koskevasta määräysluonnoksesta.

LähiTapiola on aikaisemmissa kannanotoissaan kannattanut vaikuttamistyön avoimuuden lisäämistä sekä avoimuusrekisterilakia. Olemme kuitenkin kantaneet huolta avoimuusrekisterin lisäämästä hallinnollisesta taakasta. Pidämme erittäin tärkeänä, että ilmoitusvelvollisten hallinnollinen taakka ei taloudellisten tietojen raportointivelvollisuuden myötä kasva kohtuuttomasti, jotta se ei estä tai vähennä toivottavaa ja normaalia demokraattista vuorovaikutusta eri toimijoiden ja sektoreiden välillä.

Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään selkeästi linjannut, että avoimuusrekisterin alaisesta raportoinnista ei saa muodostua liian yksityiskohtaista ja raskasta. Tätä linjausta tulisi noudattaa myös taloudellisten tietojen ilmoittamisessa.

Määräysluonnoksessa nyt ehdotettu tapa taloudellisten tietojen raportoinnista ei tue tätä lain tavoitetta, vaan tarkoittaisi hallinnollisen kuorman huomattavaa lisääntymistä vaikuttamistyötä tekeville ja tiedonkeruu olisi mahdotonta toteuttaa luotettavasti.

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden ja niiden kokonaismäärän

Ehdotamme, että määräystä tarkennetaan siten, että ilmoitus koskee henkilöiden määrää, jotka ovat kyseisenä vuotena osallistuneet toimintailmoituksiin kirjattujen aiheiden vaikuttamistyöhön.

Taustatyöhön osallistuneiden määrää on erittäin haastavaa arvioida ja se perustuu puhtaasti arvioon, etenkin kun lainsäädäntöhankkeiden valmistelukaari voi olla vuosia kestävä. Vaatimus taustatyöhön osallistuneiden määrästä nostaa organisaatioiden hallinnollisen taakan kohtuuttoman suureksi.

Ehdotamme, että VTV muotoilee määräyksen niin, että vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden ja niiden kokonaismäärän muodostamisessa otetaan huomioon ainoastaan suoraan vaikuttamistoimenpiteisiin osallistuneet henkilöt.

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden vaikuttamistoimintaan käyttämien henkilötyövuosien muodostamista (kohta 2.2)

Ehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollinen ilmoittaisi tarkastusvirastolle vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden kyseisen tehtävän hoitoon käytetyt työtunnit. Ilmoitusvelvollisen olisi tunnistettava, milloin sen nimissä toimivat henkilöt käyttävät työaikaansa vaikuttamistoimintaan ja erottaa, mikä osa työajasta kohdistuu eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvaan vaikuttamistoimintaan, jos samaa aihetta lobataan myös muille tahoille.

Henkilötyövuosien ilmoittaminen työtuntien kirjaamistavalla on hallinnollisesti erittäin raskas tapa ja edellyttäisi vaikuttajaorganisaatioissa yksityiskohtaista työajan seurantaa. Henkilötyövuosien ilmoittaminen onkin mahdollista ainoastaan arviona.

Ehdotamme, että VTV muotoilee määräyksen siten, että ilmoitusvelvollinen ilmoittaa arvion vaikuttamistoimintaan osallistuneiden vaikuttamistoimintaan käyttämistä henkilötyövuosista.

Lausunto koskien vaikuttamistoimintaan liittyvien markkinointi- ja edustamiskulujen muodostamisesta (kohta 2.3)

Ehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollisen tulisi toimintailmoituksella ilmoittaa kalenterivuoden aikana syntyneet vaikuttamistoimintaan liittyvät markkinointikulut ja edustamiskulut. Kulutyypit ilmoitettaisiin erikseen.

Ehdotuksessa edustamiseen käytettyinä kuluina olisivat myös edustamiseen käytetyistä kiinteistöistä aiheutuneet kulut. Tämä on erittäin hankalaa arvioida, kun tiloja hyödynnetään useaan käyttötarkoitukseen ja tilaisuuksiin voidaan kutsua sekä avoimuusrekisterin piiriin kuuluvia tahoja että muita sidosryhmiä. Erillisen kirjanpidon toteuttaminen vaikuttamistoiminnan kohteena oleviin henkilöihin kohdistuvasta tarjoiluista ja tila- ym. kustannuksista on täysin mahdotonta ja tarkoittaisi hallinnollisesti kohtuutonta työmäärää.

Ehdotamme, että edustamiseen käytetyistä kuluista ilmoitetaan arvio, joka koostuu selvästi vaikuttamistyöhön kohdistuneista markkinointi- ja edustamiskuluista pois lukien kiinteistöistä aiheutuneet kulut.

Määräyksen perusteluissa olisi hyvä selventää, että oleellista on, että kulut ovat syntyneet vaikuttamistoiminnasta, joka on kohdistunut lain tarkoittamiin vaikuttamistoiminnan kohteisiin.

Lopuksi

LähiTapiola on tukenut lobbauksen avoimuuslainsäädäntöä ja sitoutunut huolehtimaan avoimuusrekisterilain mukaisista velvoitteista. Toivomme, että VTV työstää taloudellisten tietojen määräästä maltillisemmaksi ja ottaa huomioon vaikuttamistyötä käytännössä tekevien tahojen näkemykset.

Avoimuusrekisterilainsäädännön valmistelussa on koko ajan korostettu, että ilmoitusten tekeminen pyrittäisiin järjestämään siten, että sen tekemisestä syntyisi mahdollisimman kevyt hallinnollinen taakka, jotta se ei muodostuisi demokraattisen vuoropuhelun esteeksi. Tähän tulisi pyrkiä myös taloudellisten tietojen ilmoittamisessa.

Eeva Salmenpohja
Vastuullisuus- ja viestintäjohtaja
Tampereella 19.11.2024